

LANDELIJKE BELANGENBEHARTIGING UNIE KBO RAPPORTAGE DERDE KWARTAAL 2015

Een rustige zomer? Niet voor de Unie KBO! Ook in juli, augustus en september waren de belangenbehartigers volop actief op al onze vier speerpunten: #KBOTHUIS, #KBOVEILIG, #KBODIGITAAL en #KBOGELD. De mantelzorgboete, een traplift en babbeltrucs – op tal van onderwerpen heeft de Unie KBO van zich doen spreken. In deze rapportage belangenbehartiging kunt u lezen wat wij in de afgelopen drie maanden ondernomen hebben om het KBO-geluid te laten horen.

#KBOGELD

De groeten aan Rutte

Op 18 augustus lanceerde de Unie KBO de actie “De groeten aan Rutte”. Aanleiding waren de nieuwe koopkrachtcijfers van het Centraal Planbureau enkele dagen daarvoor. Volgens deze berekeningen gaan werkenden er in 2016 gemiddeld 2,1 procent op vooruit, terwijl de koopkracht van ouderen voor het achtste jaar op rij achteruit zou gaan en wel met gemiddeld 1,1 procent. In de actie nodigden we ouderen uit hun eigen verhaal naar Rutte te sturen. Dat deze kwestie ouderen hoog zit, blijkt uit het grote aantal reacties dat we in korte tijd kregen: er kwamen ruim 2000 meldingen binnen. De Unie KBO heeft begin oktober alle meldingen bij de premier bezorgd en verwacht van het kabinet een reactie.

Onderzoek koopkrachtbeleving

Op 9 september presenteerde de Unie KBO de resultaten van een digitaal onderzoek naar koopkrachtbeleving. De Unie KBO ondervroeg 600 ouderen. Van hen heeft 68% minder koopkracht in 2015 dan in 2014 en moest 56% bezuinigen op de uitgaven. De belangrijkste oorzaken voor de koopkrachtdaling zijn meer zorgkosten, hogere prijzen voor boodschappen, hogere vaste lasten en minder inkomsten. Onder meer de website ManagersOnline berichtte over het onderzoek van de Unie KBO.

Koopkrachtcijfers Nibud

Op Prinsjesdag, 15 september, bracht de Unie KBO in samenwerking met drie collega-ouderenorganisaties de Nibud-koopkrachtcijfers voor senioren naar buiten. Terwijl in de Troonrede stond dat voor gepensioneerden de koopkracht op peil zou blijven, bleek uit onze cijfers, berekend door het Nibud, dat sommige gepensioneerden er tot wel 9 procent op achteruit gaan. Deze berichten werden door diverse media opgepikt. Directeur Manon Vanderkaa kreeg op Prinsjesdag, in het televisieprogramma Tijd voor Max, uitgebreid de gelegenheid de koopkrachtcijfers toe te lichten. De cijfers kwamen ook in de Tweede Kamer aan de orde: de Kamerleden Henk Krol (50PLUS) en Tunahan Kuzu (GroepKO) schonken er tijdens de Algemene Beschouwingen de nodige aandacht aan. Beiden vroegen in moties aandacht voor de koopkracht van gepensioneerden.

Afkoop kleine pensioenen

Ouderen met een klein pensioen krijgen van hun pensioenfonds in de maand dat zij 65 jaar worden een afkoopsom. Velen wisten niet dat dit geld in mindering werd gebracht op hun AOW-partnertoeslag. De ouderen die hiertegen bezwaar maakten, krijgen nu compensatie. De anderen niet. De Unie KBO wil dat er compensatie komt voor álle ouderen die dit treft. We hebben daarom begin juni een brief naar de Tweede Kamer gestuurd. Eind september werd duidelijk dat het Kabinet een eerste stap in de goede richting heeft gezet: op 22 september liet staatssecretaris Klijnsma per brief aan de Tweede Kamer weten dat zij onderzoek doet naar de kwestie en hier voor het einde van het jaar op terugkomt. De Kamerleden Omtzigt (CDA) en Krol (50PLUS) dienden enkele moties in om de staatssecretaris verder aan te sporen hier werk van te maken. De motie van Kamerlid Omtzigt werd aangenomen.

Steekproef gemeentelijke ondersteuning hoge zorgkosten

Hoe gaat het met ondersteuning van ouderen met hoge zorgkosten anderhalf jaar nadat de Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken en Gehandicapten (WTCG) en de Compensatie Eigen Risico (CER) zijn afgeschaft en gemeenten verantwoordelijk werden voor de ondersteuning? De Unie KBO deed er deze zomer bij 40 gemeenten onderzoek naar. Het resultaat: de verschillen tussen gemeenten zijn groot en kunnen oplopen tot 900 euro. De informatievoorziening is soms heel gebrekkig. De Unie KBO waarschuwde indertijd al tegen deze wijziging. Terecht blijkt nu. De Unie KBO heeft de Tweede Kamer geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek en kreeg vanuit de media veel aandacht, onder andere van de NOS en Omroep Max.

Mantelzorgboete

In september was er wederom veel te doen rondom de mantelzorgboete voor AOW'ers. De mantelzorgboete, officieel de kostendelersnorm geheten, is een korting op het AOW-pensioen voor ouderen die bij hun kind inwonen, bijvoorbeeld omdat zij mantelzorg van hen ontvangen. Onlangs liet het kabinet weten dat de invoering van deze maatregel wordt uitgesteld tot januari 2018. Volgens de Unie KBO blijft één kwestie hierbij onderbelicht, namelijk dat één groep mensen al wel met de boete te maken heeft. Deze groep, vaak oudere migranten, ontvangt een zogeheten AIO-aanvulling omdat zij geen volledig AOW-pensioen hebben opgebouwd en zonder deze aanvulling onder het sociaal minimum terechtkomen. Zij vallen formeel onder de bijstand en daarvoor geldt de kostendelersnorm al wel. Daardoor moeten AOW'ers met een AIO-aanvulling honderden euro's per maand inleveren. De Unie KBO vindt dat niet terecht. De mantelzorgsituatie is voor AOW-ers met en zonder AIO namelijk precies hetzelfde. De argumenten die de staatssecretaris gebruikte om de kostendelersnorm in de AOW uit te stellen, gelden dus ook voor de AOW-ers met AIO. De Unie KBO dringt er bij de staatssecretaris en bij de Tweede Kamer daarom op aan deze maatregel zo snel mogelijk terug te draaien. Daarnaast blijft de Unie KBO uiteraard strijden voor afstel van de mantelzorgboete voor AOW'ers zonder AIO-aanvulling.

Toekomst pensioenstelsel

Op 8 september spraken de Unie KBO en ouderen- en gepensioneerdorganisaties NVOG, KNVG, PCOB en NOOM met de staatssecretaris van Sociale Zaken, Jetta Klijnsma, over pensioenen. Door kortingen en uitblijvende indexering daalt de koopkracht van ouderen sterk. Nieuwe regels geven geen beter perspectief, terwijl die regels volgens ons (in deze vorm) niet nodig zijn.

Om de jaarlijkse aanpassing van de pensioenen aan de gestegen prijzen (indexering) sneller mogelijk te maken, is het nodig dat de deelnemers aan pensioenfondsen minimaal een niet-gedempte kostendekkende premie betalen, indexering bij meevallende resultaten eerder mogelijk wordt en de onlangs ingevoerde strengere rekenrentemethode wordt teruggedraaid.

Klijnsma zegde toe onze brief mee te nemen in een pensioendebat in de Tweede Kamer op 7 oktober.

Variabele pensioenuitkering

Staatssecretaris Klijnsma heeft in juli aangekondigd dat met betrekking tot het concept wetsvoorstel 'variabele pensioenuitkering' een internetconsultatie van vijf weken plaatsvindt. De bedoeling van het wetsvoorstel is om tot een nieuw wettelijk kader te komen voor premieovereenkomsten. Mensen die nu met pensioen gaan, worden geconfronteerd met de verplichting om op de pensioendatum het opgebouwde pensioenkapitaal om te zetten in een vaste uitkering. Als op dat moment de rente laag is (en dat is al enige tijd het geval) heeft dat grote invloed op de hoogte van de uitkering. Bij variabele pensioenuitkeringen kan ook tijdens de uitkeringsfase geprofiteerd worden van een hoger beleggingsprofiel. De Unie KBO heeft samen met de collega-ouderenorganisaties een reactie op het concept wetsvoorstel ingediend. In de reactie zijn veel vragen aan en opmerkingen voor de staatssecretaris opgenomen.

#KBOTHUIS

Reanimeren

Op donderdag 9 juli verscheen in het dagblad Trouw een opinieartikel van Manon Vanderkaa, met daarin een dringende oproep aan de minister om zo snel mogelijk een neutrale niet-reanimeerpenning te realiseren. Aanleiding hiervoor waren onder meer nieuwe cijfers over succesvol en minder succesvol reanimeren van ouderen.

Ouderen die een niet-reanimeerpenning willen aanschaffen zijn nu verplicht om lid te worden van de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levensende. Lang niet iedereen wil dat. De Unie KBO pleit daarom al jaren voor een neutrale niet-reanimeerpenning. De minister gaf lang niet thuis, maar eind 2014 leek er schot in de zaak te komen. Toen schreef minister Schippers in een brief dat ze er werk van wilde maken. Hoe ze dat wil doen, kon ze in een gesprek met ons in februari 2015 niet uitleggen. Het opinieartikel was daarom een van de middelen die we gebruiken om druk op haar te blijven uitoefenen. In oktober, zo heeft de minister in de tussentijd laten weten, zal zij aan de Tweede Kamer haar nieuwe plannen op dit terrein laten weten.

Debatten over (thuis)zorg

Op 3 september debatteerde de Tweede Kamer over de FNV-petitie "Red de Zorg". Een kleine week later, op 9 september, was de zorg opnieuw aan de beurt met een debat over het overhevelen van zorgtaken naar gemeenten. Twee keer kwam de Unie KBO met een inbreng, waarin we aandacht vroegen voor de hoge eigen bijdragen die mensen moeten betalen voor zorg of het soms zelfs volledig wegvallen van huishoudelijke hulp die voor zoveel ouderen van zo'n groot belang is. Ook wezen we de Kamerleden op de gebrekkige informatievoorziening vanuit gemeenten.

Rondetafelgesprek Wijkverpleging

Op maandag 21 september nam de Unie KBO deel aan een rondetafelgesprek met Kamerleden over wijkverpleging. Directeur Manon Vanderkaa voerde het woord en hamerde in haar inbreng op keuzevrijheid, een verhoging van het budget en een structurele inzet van de wijkverpleegkundige bij de overgang van ziekenhuis naar zorg thuis.

Vaccinaties

In de afgelopen maanden was de Unie KBO meermaals in het nieuws over vaccinaties. De Unie KBO wil graag dat de vaccins voor ouderen onder de loep genomen worden en dat er een rijksvaccinatieprogramma komt voor werkzame vaccins, waaronder gordelroos en longontsteking. Vaccinatie kan een belangrijke preventieve maatregel zijn tegen sommige van deze infecties. Toch is het vaccinatieaanbod voor ouderen in Nederland op dit moment nog zeer beperkt, dit in tegenstelling tot veel andere West-Europese landen. De oproep van de Unie KBO vond brede weerklank en haalde onder andere het NOS-journaal en de voorpagina van het Algemeen Dagblad. Kamerlid Krol stelde schriftelijke vragen aan de minister van Volksgezondheid.

Traplifft

De traplifft-kwestie, waar de Unie KBO in juni volop mee in het nieuws was, heeft nog een vervolg gekregen. Deze kwestie draaide om de gemeente Alphen aan den Rijn die weigerde een 90-jarige inwoner een traplifft te geven. In de brief die de 90-jarige daarover ontving stond dat de aanvraag voor een traplifft werd afgewezen omdat meneer 'had kunnen voorzien dat het traplopen moeilijker zou gaan' en daarom eerder had moeten verhuizen. De brief werd door de Unie KBO gedeeld via Twitter en zorgde in de media voor grote ophef. De Alphenaar kreeg uiteindelijk een gratis traplifft van een bedrijf aangeboden en de gemeente werd op de vingers getikt door staatssecretaris Van Rijn, die in antwoord op Kamervragen van SP-Kamerlid Renske Leijten aangaf dat de gemeente de traplifft wél had moeten geven. De gemeente, die individuele situaties voortaan beter moet beoordelen, betuigde spijt en wil ook de communicatie met haar inwoners verbeteren.

Wachlijsten

In de Telegraaf van 2 juli pleitte de Unie KBO voor meer investeringen in oogheelkundige zorg. De reden? De wachlijsten voor de oogarts zijn in de afgelopen jaren enorm opgelopen. Ouderen moeten soms maanden wachten voor een afspraak, en dat terwijl goed zicht zo belangrijk is. Bovendien is het de verwachting dat de vraag naar oogheelkunde voor ouderen de komende jaren met 200 tot 300% zal stijgen. "Als het nu al spaak loopt, moet er dus iets gebeuren", aldus de Unie KBO.

Medicatiebeoordeling

De Unie KBO heeft zich ook dit kwartaal weer hard gemaakt voor de zogeheten medicatiebeoordeling. De medicatiebeoordeling is een periodieke check van het medicijngebruik van ouderen. De Unie KBO vindt dat die hard nodig is omdat 65-plussers gemiddeld genomen veel medicijnen gebruiken. Een periodieke check, die ervoor moet zorgen dat mensen niet onnodig medicijnen gebruiken die in combinatie zelfs gevaarlijk zijn, moet dat voorkomen. Wij merken nu nog dat die medicatiebeoordeling te weinig wordt uitgevoerd. De Inspectie voor de Gezondheidszorg ziet hier, dankzij de lobby van onder meer de Unie KBO sinds 1 juli 2015 scherper op toe, maar de Unie KBO vindt dat zij tegelijkertijd ook scherper toe moet zien op de kwaliteit van die beoordelingen. Daarvoor zullen wij blijven lobbyen bij het ministerie van Volksgezondheid. Daarnaast laten we zowel aan het ministerie als aan de Tweede Kamer horen dat de medicatiebeoordeling buiten het eigen risico zou moeten vallen, zodat mensen er niet voor hoeven te betalen. Zo kunnen zoveel mogelijk ouderen van deze belangrijke beoordeling gebruik maken.

Invloed verzekeren op (inkoop)beleid zorgverzekeraars

In het voorjaar liet minister Schippers van Volksgezondheid weten dat ze verzekeren meer invloed wil geven op het beleid van zorgverzekeraars. Op basis hiervan heeft de Unie KBO samen met KNVG, NVOG, PCOB een gesprek gevoerd met het ministerie van VWS. Ook heeft de Unie KBO per brief een aantal mogelijkheden om het beleid van verzekeraars te beïnvloeden voorgesteld. De minister heeft inmiddels toegezegd dat er een wetsvoorstel komt over de versterking van de positie van verzekeren op het beleid van zorgverzekeraars. De Unie KBO lobby niet alleen Den Haag, maar voert tegelijkertijd ook gesprekken met zorgverzekeraars over dit onderwerp.

Ouderenmishandeling

De Unie KBO is op 15 juni toegetreden tot de Brede Alliantie 'Veilig financieel ouder worden'. Deze is opgericht door de landelijke overheid. De Unie KBO heeft ingezet op een vervolg van 'Ouderen in veilige handen' gericht op ontspoorde mantelzorg en financiële uitbuiting. Als ouderenorganisatie zijn we bij dit vervolg betrokken.

#KBOVEILIG

Babbeltrucs

De Unie KBO maakt zich al jarenlang sterk voor het verbeteren van de veiligheid van ouderen. Daarom waren we op 16 juli aanwezig bij een rechtszaak tegen een man die verdacht werd van zogeheten babbeltrucs: smoesjes waarmee oplichters proberen hun vaak oudere, kwetsbare slachtoffers een pinpas of geld afhandig te maken. De Fransman, die uiteindelijk in 89 gevallen schuldig werd bevonden, kreeg voor zijn daden 3,5 jaar cel. De Unie KBO is blij dat de man veroordeeld is. Het aantal slachtoffers is namelijk groot, en bovendien hebben babbeltrucs een enorme impact op het slachtoffer: ouderen voelen zich angstig, onveilig en velen durven niet meer alleen over straat. De Unie KBO wil daarom dat babbeltrucs zwaarder bestraft worden en de pakkans omhoog gaat. Ons pleidooi haalde onder meer het AD en de Telegraaf.

Brandveiligheid

In de afgelopen tijd was er helaas veel nieuws omtrent branden in verzorgingshuizen en andere woonomgevingen voor senioren. Heel recent sloegen brandenwondencentra bovendien alarm over een forse stijging van ouderen met zeer ernstige brandwonden. De Unie KBO is hier zeer verontrust over. Sinds enige tijd zijn wij daarom in overleg met het ministerie van VWS. Het doel is het aantal gevallen van brand (met alle ernstige gevolgen van dien) drastisch terug te dringen.

#KBODIGITAAL

Keuzedagen

De Unie KBO heeft er hard voor moeten knokken, maar het is gelukt. De zeven Keuzedagen, gekoppeld aan het Voordeelurenabonnement, zijn er sinds begin dit jaar weer in papieren vorm. Maar nu gaat de NS op ons verzoek nog een stap verder. In juli werd bekend dat ook ex-klanten die vanwege het ingewikkelde karakter van de verchipte keuzedagen hun Voordeelurenabonnement hebben opgezegd, een nieuw aanbod krijgen. Zo kunnen zij eveneens van deze papieren keuzedagen gebruik gaan maken. Inmiddels blijkt echter dat de productenvoorwaarden van digitale keuzedagen verschillen van die van de papieren keuzedagen: in juli, augustus en in de week tussen Kerst en Nieuwjaar kunnen de papieren keuzedagen op maandag t/m vrijdag niet vóór 9.00 uur gebruikt worden. De Unie KBO heeft er bij de NS op aangedrongen voor zowel digitaal als papier dezelfde voorwaarden te hanteren.

Laaggeletterdheid

Naar aanleiding van een brief over laaggeletterde ouderen, die de Unie KBO eerder dit jaar naar minister Bussemaker stuurde, is de Unie KBO uitgenodigd voor een gesprek met het ministerie van VWS. Uitkomst van het gesprek, dat in augustus plaatsvond, is dat de Unie KBO de gelegenheid krijgt mee te denken over projecten waarmee laaggeletterdheid onder ouderen teruggedrongen kan worden. Begin oktober is er een voorstel naar het ministerie toegestuurd. Wij wachten nog op een reactie.